Saksa vähemusrahvuse ümberasustamine.

Meil oldi võrdlemisi imestunud, kui 7. oktoobril ilmus Eesti territoriaalvetesse ootevalmilt suuri tühje Saksa kauba- ja reisilaevu. Oma 6. oktoobri kõnes oli kantsler A. Hitler vihjanud vähemuste ümberasustamise võimalusele, kuid et saab teoks täies ulatuses saksa vähemusrahvuse ümberasustamine meilt, et Saksamaa loovutab oma 700—800 aasta jooksul kätte võidetud positsioonid idas, see tundus päris uskumatuna. Kuid ometigi osutus see tõeks. Saksa valitsus pöördus vastava avaldusega Eesti valitsuse poole ning see nagu Lätigi valitsus andis ümberasustamiseks oma nõusoleku.

Samal ajal, kui Eesti ja Saksa valitsuse esindajate vahel peeti läbirääkimisi ümberasustamise tingimuste väljatöötamiseks, asus saksa kultuurvalitsus kontaktis Saksa saatkonnaga tarviliste eelkorralduste tegemisele aktsiooni läbiviimiseks. Nagu võis näha, oli saksa vähemusrahvus Eestis kultuuromavalitsuse kaudu täieliselt organiseeritud ning ka poliitiliselt ja meeleoluliselt selleks ette valmistatud, et väljarändamine Eestist võis tulla ladusasti toime. Seitse päeva kestnud läbirääkimiste järel kirjutati alla Eesti ja Saksa valitsuse esindajate poolt protokollile, mis määras kindlaks tingimused, mille alusel toimub Eestis asuva saksa rahvusgrupi ümberasustamine Saksamaale.

Protokolli kohaselt võisid Eesti kodakondsusest lahkuda isikud, kes olid kantud saksa kultuuromavalitsuse rahvusnimekirjadesse või omasid siseministeeriumi poolt antud tunnistuse nende kuuluvuse kohta saksa rahvusse, samuti tähendatud isikute abikaasad, lapsed ja vanemad.

Ümberasujail oli õigus võtta maksuvabalt isiklikult kaasa oma majakraami või kolme kuu kestes pärast ärasõitu seda

Eesti kroonika 1939, lk. 43